

12. Baroreflex sensitivity in children, adolescents // KLINISCHE PADIATRIE [Текст] : zeitschrift fur Klinik und Praxis. - Stuttgart ; New York : Georg Thieme Verlag. - ISSN 0900-8690. - 2006p. Bd. 218 N 4.
13. Anatomy and Physiology: / Rod R. Seeley, Trent D. Stephens, Philip Tate. / – McGraw Hill, 2003 / – 1223p.
14. Michael L. Heart Disease and Rehabilitation / Pollock, Donald H. Schmidt. / – Human Kinetics, 1999 / – 406p.
15. William J. The endocrine system in sport and exercise: / Kraemer, Alan D. Rogol. / ; New York – Blackwell Publishing LTD, 2005 / – 600p. стр.197–200

Бут К.В.

СТАН ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті проаналізована характеристика існуючого стану професійно-прикладної фізичної підготовки у студентів технічних спеціальностей та наводяться пропозиції щодо її удосконалення у вищому навчальному закладі. Намітилась тенденція до більш глибокого осмислення сутності призначення професійно-прикладної фізичної підготовки. Її вважають не тільки дієвим засобом розвитку професійно актуальних здібностей в структурі фахової освіти, але все частіше наголошують про набуття професійно-прикладної фізичної культури статусу загальнолюдської культури як компоненту духовного світу людини при інтеграції до професійної діяльності.

Ключові слова: професійно-прикладна фізична підготовка, студенти, вищий навчальний заклад.

Бут К.В. Состояние профессионально-прикладной физической подготовки у студентов технических специальностей. В статье проанализирована характеристика существующего состояния профессионально-прикладной физической подготовки у студентов технических специальностей и приводятся предложения по ее усовершенствованию в высшем учебном заведении. Намечалась тенденция к более глубокому осмыслению сущности назначения профессионально-прикладной физической подготовки. Ее считают не только действенным средством развития профессионально актуальных способностей в структуре специального образования, но все чаще отмечают о получении профессионально-прикладной физической культуры статуса общечеловеческой культуры как компонента духовного мира человека при интеграции в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: профессионально-прикладная физическая подготовка, студенты, высшее учебное заведение.

But K. State of professionally applied physical preparation of student of technical specialities. In this article analyzed the characteristics of the current state of professionally applied physical preparation of students of technical specialities and provided suggestions for improvement of it in higher education.

Nowadays there is a trend towards better understanding of the nature of the appointment of professionally applied physical preparation. It is considered not only an effective means of development of professional skills in the structure of special education, but make emphasis on the acquiring professional-applied physical preparation the status of general human culture as a component of the human mind with integration into the profession.

Qualitative organization of professionally applied physical preparation will ensure improving overall professional preparation if:

- identify professional-applied physical preparation in the context of values general culture of Ukrainian society and culture of a particular person;
- system of professionally applied physical preparation will perform a function of integration of gnostic, object-practical, motivational and sociological components professionally of oriented educational and production process;
- psychological and pedagogical models professionally applied physical preparation specific profile specialties used as normative bases in the realization of management activities in the development of leading motor skills, pedagogical functions and improving professional motor skills;
- implement more comprehensive objective means of determining the performance of training in terms of professional applied orientation of profession which was chosen by students of specialized classes, lyceum, professional schools, colleges or university as well as future students of university;
- greater use of innovative pedagogical and production technologies of pedagogical professional applied physical preparation (multipurpose simulators, technical controls of the movements of the joints etc.) that transform external factors training into a coherent set of physiological, educational, medical and biological conditions of harmonious development of each individual pupil and then student in the educational structure of the educational system of continuous education.

Key words: professionally applied physical preparation, students, university, institution of higher education.

Постановка проблеми. Сучасний фахівець будь-якої сфери професійної діяльності – це особа, рівень якої відповідає стандартам надійності та конкурентоспроможності на світовому ринку праці. У зв'язку з цим, одним із пріоритетних напрямів зростання освітнього простору України слід вважати необхідність створення умов для підвищення якості професійної підготовки насамперед у вдосконаленні функціонування системи ланок багатоступеневої неперервної освіти. Важливе місце у формуванні особистості фахівця та його професійних здібностей посідають фізична культура і спорт, а саме професійно-прикладна фізична підготовка (ППФП), яка повинна сприяти оволодінню і досягненню оптимального рівня дієздатності та готовності до високопродуктивної трудової діяльності. Особливої актуальності дана проблема набуває у зв'язку з необхідністю забезпечення збалансованої політики у сфері спорту, про що постійно наголошується на конференціях і нарадах міністрів спорту європейських країн та підкреслюється все зростаюча роль соціальної й освітньої функції

спорту. Одним з важливих аспектів такої збалансованості називають створення умов для можливості використання фізичних вправ на робочому місці та задоволення потреби в руховій активності (ст. 6 "Удосконалення системи залучення до спорту" європейської спортивної хартії).

Не зважаючи на те, що проблема професійно-прикладного фізичного виховання не нова, вона залишається надзвичайно актуальною і продовжує привертати увагу науковців і практиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає змогу зазначити, що стан організації процесу професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП) в навчальних закладах України не відповідає світовим і європейським стандартам та потребує подальшого осмислення з метою підвищення якості її реалізації насамперед з позицій системного підходу [1, 2, 4, 6].

Узагальнюючи дані літературних джерел, слід звернути увагу на те, що намітилась тенденція до більш глибокого осмислення сутності призначення професійно-прикладної фізичної підготовки. Її вважають не тільки дієвим засобом розвитку професійно актуальних здібностей в структурі фахової освіти, але все частіше наголошують про набуття професійно-прикладною фізичною культурою статусу загальнолюдської культури як компоненту духовного світу людини при інтеграції до професійної діяльності [1, 2, 4].

Звертають на себе увагу дослідження, в яких наводяться дані про зниження стану фізичної підготовленості та збільшення кількості осіб, віднесених до спеціальних медичних груп, в результаті чого 55-60% молодих фахівців після закінчення вищого навчального закладу не мають достатнього рівня розвитку загальних і професійно-прикладних фізичних здібностей, про недостатнє розуміння цінностей фізичної культури як важливого ресурсу збереження здоров'я, що призводить до зниження продуктивності їх праці [5].

Значна кількість публікацій, в яких дається аналіз результатів рівня фізичної підготовленості студентів різних спеціальностей політехнічних, аграрних, гуманітарних та іншого профілів університетів, свідчить про недостатню ефективність традиційної методики ППФП та наводяться причини такого стану, типовими серед яких називають: відсутність цільової та етапної спрямованості у доборі найбільш ефективних засобів та методів їх реалізації; недостатність розробленості програмно-нормативної бази відповідно специфіки майбутньої професії; недостатність або повна відсутність науково-обґрунтованих рекомендацій щодо самостійної професійно-прикладної фізичної підготовки студентів та деякі інші [2, 3].

Таким чином, посилаючись на дані аналізу останніх досліджень і публікацій та зважаючи на значний досвід і наукові здобутки попередніх років (К.Е. Алаберт, 1990; В.В. Беленович, 1967; М.Я. Віленський, 1994; В.Г. Григоренко, 1990; Б.І. Загорський, 1981; В.І. Ільнич, 1978; В.А. Кабачков, С.А. Полієвський, 1991; В.П. Краснов, 2000; Т.Ю. Круцевич, 2003; Л.П. Матвєєв, А.Д. Новиков, 1976; Р.Т. Раєвський, С.М. Канішевський, 1972-2004; В.О. Романенко, 1994; Kanawati G., 1985 та ін.) слід звернути увагу як на підсилення соціально-педагогічної значущості професійно-прикладної фізичної культури, так і на необхідність забезпечення навчально-виховного процесу новітніми технологіями і розробкам з ППФП на кожному з етапів в системі неперервної професійної освіти в Україні.

Мета роботи полягає в аналізі існуючих підходів до організації ППФП та визначенні можливих шляхів її оптимізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виконання дослідження пов'язано з основними положеннями "Державної програми розвитку фізичної культури і спорту в Україні", цільової комплексної програми фізичне виховання – здоров'я нації.

Експериментальний етап дослідження проводиться на базі Київського національного університету технологій та дизайну. До експерименту було залучено 150 студентів денної форми навчання технічних спеціальностей Київського національного університету технологій та дизайну. Методика дослідження ґрунтується на вивченні й аналізі спеціальної науково-методичної літератури і документальних матеріалів; на проведенні педагогічних спостережень; на опитуваннях і бесідах з експертами, анкетуванні студентів технічних спеціальностей університету; на осмисленні й узагальненні передового педагогічного досвіду і практики виробничої діяльності.

Зважаючи на значні науково-теоретичні досягнення, осмислюючи передовий педагогічний досвід, здобутки практичного матеріалу про наявність потенціалу фізичної культури у вихованні гармонійно розвинутої особистості, підготовленої до продуктивної виробничої діяльності, дають дійсно ґрунтовну підставу вважати професійно-прикладну фізичну культуру специфічною, відносно самостійною і важливою складовою системи безперервної професійної освіти.

У зв'язку з цим, на наш погляд, виникає потреба в уточненні існуючого понятійного апарату з ППФП на основі порівняння базових термінів та визначення найбільш інформативних з них в методологічному аспекті. Як показали дані опитування і бесіди з викладачам кафедри фізичного виховання та здоров'я Київського національного університету технологій та дизайну, 93,2% з них вважають існуючі в літературних джерелах визначення самого поняття «професійно-прикладна фізична підготовка», як правило, дещо фразеологічне перенасиченим, що ускладнює його використання в методичних цілях та засвоєння студентами. Більш лаконічним могло б бути визначення ППФП – як спеціально організованого процесу з вибірково спрямованим використанням засобів фізичної культури і спорту для підготовки людини до конкретної професійної діяльності.

Проведені педагогічні спостереження, аналіз змісту занять з фізичного виховання підтвердили результати анкетного опитування: 85,4% викладачів кафедри фізичного виховання та здоров'я проводять заняття за традиційною технологією, що базується на реалізації принципу загальної фізичної підготовки без чітко визначеної професійно-прикладної спрямованості. Такий стан організації процесу фізичного виховання 91,5% опитуваних пояснюють незадовільним матеріально-технічним забезпеченням (відсутністю належних умов, спеціалізованих тренажерів і обладнання, технічних засобів навчання); 93,3% – недостатністю або відсутністю науково обґрунтованих розробок і методичних рекомендацій по забезпеченню ППФП новітніми технологіями відповідно до конкретного профілю спеціальності; 98,1% - недостатністю розуміння значущості ППФП по забезпеченню якісної професійної підготовки з боку адміністрації вищого навчального закладу.

Поряд з цим, всі викладачі кафедри фізичного виховання та здоров'я наголошують на високій соціально-педагогічній значущості фізичної культури і спорту у вихованні гармонійно розвинутої особистості та засобів ППФП зокрема щодо розвитку

професійно актуальних здібностей майбутнього фахівця. Але, тільки 51,9% з них володіють достатньою інформацією про сучасні новітні технології та 33,3% активно використовують її для забезпечення повноцінної та якісної професійної освіти. Аналізуючи стан роботи по реалізації ППФП в програмі з фізичного виховання було встановлено, що серед опитаних тільки 48,2% студентів університету дали позитивні відповіді щодо свідомого уявлення про значення засобів ППФП в оволодінні майбутнім фахом. Така ситуація, на наш погляд, пояснюється як вже названими обставинами, так і тим, що 39,9% із опитаних студентів I-го курсу обрали профіль спеціальності за порадою батьків або за менш високим конкурсним балом на вступних випробуваннях, практично не маючи свідомого уявлення про специфіку майбутньої професійної діяльності. В даному аспекті вбачається доцільним використовувати ППФП в спеціалізованих класах ЗОШ, ліцеях в більшій мірі як інтерактивний захід професійної орієнтації щодо вибору найбільш адекватного профілю майбутньої спеціальності. Підвищення якості роботи з професійної орієнтації залишається однією з нагальних проблем сучасної системи неперервної освіти, активізувати розв'язання якої можливо також за допомогою продуманого і конструктивного використання засобів ППФП. Так, відомо, що не існує людей, які б за своїми психофізичними особливостями відповідали будь-якій професії, так само як і не вірно було б вважати, що людина призначена тільки для визначеної конкретної галузі діяльності. В даному аспекті заслуговує на увагу позитивний досвід країн, де професійна орієнтація проводиться системно і на державному рівні. Так, у всіх навчальних округах Франції діють інспекції шкільної і професійної орієнтації, які надають консультативну допомогу випускникам в обранні найбільш адекватного фаху. Разом з дипломом про рівень освіти випускнику видають документ, в якому наводяться професії, що найбільше відповідають йому за станом здоров'я, рівнем розвитку здібностей, в тому числі і фізичних, а також ті, що не рекомендовані даній особі. В навчальних закладах США проводиться систематична профорієнтаційна робота з використанням цілого комплексу тестових обстежень, до якого обов'язково включено визначення рівня фізичного розвитку і рухової підготовленості. В Японії рівень потенційних здібностей визначають ще в період виховання дитини у дошкільних навчальних закладах.

На нашу думку, в Україні настав час, коли слід більш уважно і конструктивно вивчити, глибоко осмислити й активніше впроваджувати в практику передовий світовий досвід та новітні технології, в тому числі і сучасних досягнень в організації ППФП, з метою інтенсифікації навчально-виховного процесу з фізичного виховання студентів для забезпечення функціонування системи багаторівневої неперервної професійної освіти. На основі викладеного слід передбачити, що якісна організація ППФП буде забезпечувати підвищення рівня загальної професійної підготовки якщо:

– визначати професійно-прикладну фізичну підготовку в контексті цінностей загальної культури українського суспільства та культури конкретної особистості; система професійно-прикладної фізичної підготовки виконуватиме функцію інтеграції гностичних і предметно-практичних, мотиваційних і соціологічних компонентів професійно зорієнтованого педагогічно-виробничого процесу; психолого-педагогічні моделі ППФП конкретного профілю спеціальностей використовувати як нормативні засади в реалізації управлінської діяльності при розвитку провідних моторно-педагогічних здібностей і функцій та удосконаленні професійно актуальних рухових навичок і вмінь;

– запровадити більш об'єктивний комплексний засіб визначення продуктивності навчання в аспекті професійно-прикладної орієнтації до обираємого фаху учнів спеціалізованих класів, ліцеїв, професійних шкіл і училищ, а в перспективі студентів вищих навчальних закладів відповідного профілю; більш активно використовувати інноваційні педагогічні і виробничі технології ППФП (багатофункціональні тренажери, технічні засоби управління рухами в суглобах і ін.), які трансформують зовнішні фактори навчання в цілісну сукупність психофізіологічних, педагогічних, медико-біологічних умов гармонійного розвитку особистості кожного учня, а потім і студента в освітньо-виховній структурі системи неперервної професійної освіти.

Висновки. 1. Значущість засобів ППФП слід визначати в контексті цінностей загальної культури суспільства та культури конкретної особистості майбутнього висококваліфікованого фахівця. 2. Існуючий стан організації ППФП ще не відповідає сучасним вимогам і стандартам якості професійної освіти і реалізується за традиційними підходами, які недостатньо враховують специфіку цільової спрямованості виробничої діяльності. 3. Методологічними засадами подолання суперечностей, що мають місце в системі неперервної професійної освіти, повинні стати інноваційні технології ППФП, які забезпечували б реалізацію передового педагогічного і виробничого досвіду на кожному рівні підготовки (спеціалізовані класи загальноосвітніх шкіл, ліцеї, професійно-технічні школи і училища – вищі навчальні заклади – практика виробництва).

Перспективами подальших досліджень в даному напрямку вважаємо доцільним визначення мотивації студентів до ППФП, що дозволить рекомендувати більш адекватний вид рухової діяльності.

Література

1. Волков В.Л. Основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді / В.Л. Волков. – К.: Знання України, 2004. – 82 с.

2. Григоренко В.Г. Системний підхід в організації професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів / В.Г. Григоренко, В.М. Пристинський // Науковий вісник ПУДПУ ім. К.Д. Ушинського: Зб. наук. пр. Вип. 8 – 9. – Одеса: ПУДПУ, 2002. – С. 126-132.

3. Ячнюк Ю. Фізична підготовка як один із шляхів формування професійної надійності фахівця / Ю. Ячнюк // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 8: у 4-х т. – Львів: НВФ "Українські технології", 2004. – Т. 4. – С. 401 – 405.

4. Abar B. Promoting tobacco cessation utilizing pre-health professional students as research associates in the emergency department / B. Abar // Addictive Behaviors, 2015. – Vol.40. – № 3. – P. 73-76.

5. Al-Hariri M.T. Utilization of internet by health colleges students at the University of Dammam / M.T. Al-Hariri, A.A. Al-Hattami // Journal of Taibah University Medical Sciences, 2015. – Vol. 10. – № 1. – P. 66-73.

6. Berger H. Mental health of students and its development between 1994 and 2012 / H. Berger et al. // Mental Health & Prevention, 2015. – Vol. 3. – № 1-2. – P. 48-56.